

Maciej Strutyński

NEOPOGAŃSTWO

Wydawnictwo WAM
Kraków 2014

Wstęp

Badacze wskazują, że środowiska związane z tymi wierzeniami można klasyfikować według różnych kryteriów, gdyż każdy ruch kładzie nacisk na inny element rzeczywistości¹. Niektóre grupy skupiają się wyłącznie na sferze kultowej, inne chcą zaznaczyć swoją obecność w sferze społecznej, kulturowej czy politycznej. Różne jest też ich podejście do wierzeń przedchrześcijańskich. Podczas gdy jedne grupy starają się jak najdokładniej je odtworzyć, inne dopuszczają pewną swobodę w kreowaniu nowych wartości, symboli czy rytuałów. Wiele

¹ Efektem zainteresowania środowiska naukowego ruchami neopogańskimi są liczne publikacje (monografie i opracowania cząstkowe), jakie pojawiły się w Polsce w ostatnich latach. Por. np. S. Simpson, *Native Faith, Polish Neo – Pagan at the Brink of the 21st Century*, Kraków 2000; R. Okraska, *W kregu Ody-na i Tryglawa. Neopaganizm w Polsce i na świecie (zarys problematyki)*, Białą Podlaska 2001; dwa numery periodyku „Państwo i Społeczeństwo” pod red. A. Gajdy i Jacka M. Majchrowskiego, oba zatytułowane *Neopogaństwo w Polsce* z 2008 i 2009 r.; monograficzny numer „Kwartalnika Religioznawczego Nomos” 2005, nr 51/52 (pod red. B. Grotta). Warto wskazać też na liczne publikacje obcojęzyczne: R. Hutton, *The Triumph of the Moon. A History of Modern Pagan Witchcraft*, New York 1999; I. Bonewits, *Essential Guide to Druidism*, New York 2006; G. Harvey, *Contemporary Paganism. Listening People Speaking Earth*, New York 2000; M. Gardell, *Gods of the Blood. The Pagan Revival and White Separatism*, Durham and London 2003; R. Rudgley, *Pagan Resurrection. A Force for Evil or the Future of Western Spirituality?*, London 2007. Bardziej popularny charakter ma pozycja: P. Jennings, *Pagan Paths. A Guide to Wicca, Druidry, Asatru, Shamanism and other Pagan Practices*, Kent 2002. Więcej wskazówek – zob. bibliografia zamieszczona na końcu książki.

z omawianych ruchów nie ma (i nigdy nie miało) usystematyzowanej kosmologii, antropologii czy teologii. Kwestie te stanowią dopiero przedmiot dyskusji i są na bieżąco zmieniane przez ich członków. Pojawiają się też próby oparcia podstaw wiary na źródłach pisanych, których jednak, w przypadku wielu religii przedchrześcijańskich, po prostu brak. Taka sytuacja ma miejsce m.in. w Rodzimej Wierze, która w poszukiwaniach swojej tożsamości religijnej opiera się na Rygwedzie. Często też się zdarza, że osoby przyznające się do tej samej tradycji wyznaniowej deklarują różne poglądy, na przykład mają odmienne przekonania na temat sposobu bytowania po śmierci. Zatem zrekonstruowanie przekonań wszystkich ruchów neopogańskich jest niezwykle trudne, a prawdopodobnie wręcz niemożliwe. To żywa, stale zmieniająca się materia, w której stale pojawiają się nowe inicjatywy, inne zaś zwyczajnie z czasem zamierają.

Czytelnik tej książki łatwo też zauważy, że nie wszystkim aspektom związanym z wierzeniami neopogańskimi poświęcono równie wiele uwagi. Bierze się to stąd, że środowiska neopogańskie nie rozwijają równomiernie treści swych doktryn. Niektóre mocno rozbudowują kwestie antropologiczne, bądź etyczne, inne koncentrują się na kulcie, a jeszcze inne na społecznym aspekcie funkcjonowania wartości etosu neopogańskiego.

Niniejsza praca nie jest więc, i być nie może, szczegółowym kompendium całego neopogaństwa. Jej celem jest, jak stwierdziliśmy na samym początku, jedynie przybliżenie tego niezwykle zróżnicowanego i ciekawego fenomenu współczesnej religijności, jakim są ruchy neopogańskie.